

SLOVO ÚVODEM

Vážení čtenáři,

pokud patříte k těm, kteří rádi a často navštěvují Podyjí, určitě jste si tento rok všimli příjemných mladých lidí sedících ve vybraných dnech od rána do večera na nejfrekventovanějších křižovatkách národního parku. Jedná se o studenty Gymnázia a Střední pedagogické školy v Pontassievské ulici ve Znojmě, kteří pro Správu Národního parku Podyjí provádějí monitoring návštěvnosti parku.

Je vlastně vůbec zapotřebí sledovat návštěvnost parku? Neměla by se správa parku zabývat výhradně monitoringem složek přírodního prostředí? Odpověď na první otázku zní „určitě ano“, odpověď na druhou „určitě ne“. Pro správné rozhodování a zajištění optimální péče o chráněné území je zapotřebí mít aktuální a přesné znalosti nejen z oblasti biologie, hydrologie či lesnictví, ale zároveň vědět i o tom, kdo navštěvuje národní park, kterým místům dává přednost a v neposlední řadě i to, co si myslí o vlastním předmětu ochrany a úrovni péče o něj.

Sčítání návštěvníků na území Národního parku Podyjí probíhá v průběhu celého kalendářního roku 2006. Jeho účelem je získat informace o:

- přibližném počtu osob, které v roce 2006 NP Podyjí navštíví
- způsobu dopravy osob po území NP Podyjí
- místech a směrech s největší frekvencí návštěvníků
- rozložení návštěvnosti v průběhu týdne a roku
- názorech návštěvníků parku a obyvatel obcí ochranného pásma na vlastní chráněné území, jakož i na úroveň péče o něj (pomocí dotazníkových akcí)

Na zhodnocení celé akce je samozřejmě brzy, vždyť jsme teprve těsně za polovinou roku. Pokud však chcete vědět něco více, pokračujte ve čtení na stejné straně našeho zpravodaje.

Jan Kos
redakce Podyjského listí

Sledování návštěvnosti v NP Podyjí v roce 2006

Pro účely monitoringu návštěvnosti v Národním parku Podyjí v roce 2006 bylo vybráno celkem 14 nejrušnějších křižovek na turistických stezkách, po kterých se na základě předběžného odhadu pohybuje okolo 95 % návštěvníků parku. Ve východní části parku se návštěvnost sleduje na Kraví hoře, Sealsfieldově kameni, Judexově a Gruberově mlýně, ve střední části parku pak byla vybrána vyhlídka na Králově stolci a křižovatky Andělský mlýn, U Milře a Přičky. V západní části parku je monitoring prováděn u Čížovského rybníka, Hardeggské vyhlídky, na křižovatce Keply, u letohrádku Lesná, u visuté lávky v Zadních Hamrech a u Felicitiny studánky. Do průzkumu nejsou zařazeny veškeré přístupové cesty do parku (např. od Lesné do údolí Klaperova potoka, od Konic do údolí Trauznického potoka apod.), předpokládá se, že tyto přístupy do parku jsou využívány v menší míře a nebo, že návštěvníci budou podchyceni až uvnitř parku na nějakém atraktivnějším místě nebo tam, kde se sbíhá více přístupových stezek. Z průzkumu návštěvnosti jsou vyloučeny části parku se specifickými zákonitostmi návštěvnosti (např. zámek Vranov nad Dyjí včetně lesoparku pod zámek, Gránické údolí u Znojma a bezprostřední okolí všech vesnic na okraji národního parku).

Monitoring návštěvnosti probíhá kontinuálně již od ledna 2006. V měsících lednu, únoru a březnu bylo všech 14 stanovišť obsazeno pouze jeden den v měsíci a to ještě pouze mezi 11. a 15. hodinou (tento postup bude zopakován i pro měsíce říjen, listopad a prosinec). Důvodem pro takto krátkou monitorovací denní dobu je skutečnost, že v uvedených měsících se na území parku pohybuje skutečně velmi málo lidí (minimum žádný návštěvník na více stanovištích v západní části parku, maximum 30 lidí na Kraví hoře u Znojma). Naproti tomu v období duben – září bývá každé stanoviště obsazeno vždy jeden všední a jeden víkendový den 8 hodin a denní počet návštěvníků dosahuje na nejfrekventovanějších místech (Gruberův mlýn či silnice mezi Čížovem a Hardeggem) více jak 500 osob.

Činnost studentů a studentek na sčítacích stanovištích nespočívá však pouze v „malování čárek“ do sčítacích formulářů za každou „duši“, která projde okolo, ale i v pokládání řízených rozhovorů (jednotné ankety) kolemjdoucím turistům (samozřejmě na základě dobrovolnosti a anonymity dotázaných). Snadnější je samozřejmě zpovídat turisty pěší než ty, co projíždějí po stezkách na bicyklech.

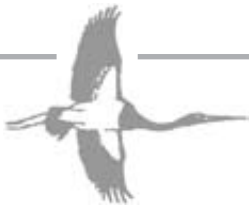
dokončení na str. 2

Přístřešek na křižovatce Keply - velmi frekventované místo na cestě z Čížova do Hardeggu.

Obsah:

	Otakárci v Podyjí	4-5
	Noví výři v Podyjí	5
Slovo úvodem ...	Povodeň v červnu 2006	6
Monitoring návštěvnosti NP Podyjí v roce 2006	Chráněná území ČR	7
Nová přírodovědná expozice JMM	Konference 15 let NP Podyjí	8
Pro naše návštěvníky	Připravili jsme pro vás	8

Sledování návštěvnosti v NP Podyjí v roce 2006

pokračování ze str. 1

Vzhledem k tomu, že cykloturistů se po podyjských stezkách prohání minimálně stejné množství jako těch pěších, je potřeba „ulovit“ názory obou skupin. Toto se však děje opět klidným řízeným rozhovorem s cyklistou, který náhodně zastaví na stanovišti, a nikoliv bezhlavým padáním pod kola spěchajících bikerů.

Jelikož Správu Národního parku zajímají i názory místních obyvatel na kvalitu života v sousedství parku, na výhody či omezení, kte-

ré místním lidem z existence parku vyplývají a konečků i jejich názory na činnost správy parku, byla zpracována ještě jedna - tentokrát obšírnější anketa než pro turisty - a byla doručena prostřednictvím pošty do všech domácností i rekreačních objektů ve 14 obcích ochranného pásma. Anketa je rovněž anonymní a dobrovolná, v každé obci je určené sběrné místo (zpravidla obecní úřad nebo prodejna potravin), kde je možné vyplněný formulář vhodit do uzavřené krabice.

Celý organizačně poměrně náročný monitoring je organizován ve spolupráci s Ústavem pro životní prostředí při Přírodovědecké fakultě Univerzity Karlovy. Na tomto pracovišti se bude vyhodnocovat většina výsledků monitoringu, jehož kompletní závěry budou k dispozici na jaře příštího roku. Celá akce je pak spolufinancována z programu INTERREG III v rámci projektu „Rozvoj turistické infrastruktury v Národním parku Podyjí“.

-Jan Kos -

Nová expozice živé přírody v Jihomoravském muzeu

27. dubna byla v Jihomoravském muzeu slavnostně otevřena nová stálá expozice „Živá příroda Znojemska“. Umístěna je v prvním patře bývalého minoritského kláštera na ulici Přemyslovců. Tato expozice si klade odvážný cíl – představit návštěvníkům přírodu regionu v co největší pestrosti organismů i typů přírodního prostředí.

Základní typy prostředí (biotopy) jsou stylizovány v 16 větších vitrínách. Při prohlídce expozice postupně uvidíte několik typů lesů od nejvlhčích lužních lesů až po velmi suché doubravy. Dále vás „procházka přírodou“ zavede ke skalám a po nich k řece, která tvoří jakousi pomyslnou spojnicí mezi přirozenou a člověkem ovlivněnou či utvářenou částí krajiny. Po řece následují rybníky, louky, vřesoviště a stepi, tedy takové biotopy, jež na první pohled vypadají přirozeně, za jejich vznikem však stojí lidská činnost a lidé je také musí udržovat, jinak by brzy zanikly. Poslední část je věnována lidským sídlům a zemědělské krajině. Provedeme vás tedy celým spektrem krajinných typů od těch nejméně ovlivněných až po člověkem zcela přeměněné. Jednotlivé vitríny jsou pojaty jako koláž vyobrazení

Celkový pohled do expozice. Tradiční umístění expozice v chodbách 1. patra kláštera není ideální, přesto se podařilo tento prostor vhodně rozčlenit a využít.

a exponátů charakterizujících daný biotop. Najdete v nich fotografie zachycující jak celkový vzhled biotopu, tak různé jeho detaily až po jednotlivé typické druhy rostlin, živočichů a hub. Především živočichové jsou prezentováni také formou dermoplastických preparátů (vycpanin) a modelů, některé rostliny zastupují vysušené kmeny, větve či trsy. Houby byly konzervovány speciální technikou – lyofilizací. Principem této metody je vakuové vysoušení za velmi nízkých teplot, kdy nedochází k běžnému sesychání a preparáty si uchovávají svůj původní tvar. Za jejich výrobu vděčíme pracovníkům mykologického oddělení Slovenského národního múzea v Bratislavě. U některých biotopů je zachycena i jejich bezprostřední souvislost s určitými typy horninového podkladu, tedy s neživou přírodou.

Velké vitríny jsou doplněny menšími nástěnnými vitrínkami, které se ve větším detailu věnují procesům v přírodě nebo systematickým skupinám rostlin. Typické rostlinné druhy jsou formou herbářových položek představeny také na otočných panelech, hmyz

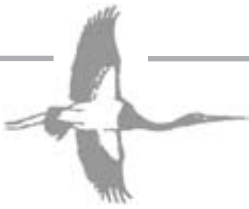
je vystaven ve speciálních pultových vitrínách. Dalším důležitým doplněním je ozvučení čtyř biotopových vitrín – na nástěnném panelu si můžete zvolit jméno živočicha a přehrát si je-

Lyofilizované preparáty hub jsou téměř k nerozeznání od živých exemplářů.

Asi polovina vystavených preparátů obratlovců byla pro tuto expozici nově pořízena. Jsou dílem jednoho z nejlepších současných českých preparátorů, pana Michala Jakubce.

Součástí expozice je i koutek pro odpočinek a hry, který zároveň slouží jako prostor pro jednoduché krátkodobé výstavy.

ho hlas. Celkem je v této „trojrozměrné“ části expozice použito více než 250 fotografií a 350 trojrozměrných objektů (vycpanin, modelů, sušených rostlin atd.) a téměř 1000 preparovaných exemplářů hmyzu. Z pohledu systematického to představuje asi 230 druhů rostlin, 30 druhů hub, 230 druhů hmyzu a 200 druhů ostatních živočichů.

Kromě „klasických“ muzejních výstavních prostředků jsme se rozhodli doplnit novou expozici také počítačovou prezentací. Prezentace je podle složitosti obsahu rozčleněna do čtyř věkových kategorií. Pro jednotlivé kategorie jsou připraveny například hry, vědomostní testy, upřesňující komentáře k biotopům za-

chyceným ve vitrinách, typy na výlety nebo informace o chráněných územích Znojemska. Už podle zkušeností z prvních měsíců provozu expozice je jasné, že právě počítačová prezentace je zejména pro mladší návštěvníky a také pro lidi s hlubším zájmem o přírodu velmi přitažlivá. Zájem uživatelů bude samozřejmě nejlepší motivací k tomu, abychom do budoucna dostali myšlenky vyslovené na samém počátku přípravy této prezentace, že díky relativní jednoduchosti úprav bude právě tato část expozice soustavně vylepšována, doplňována a rozšiřována.

Z výčtu druhů organismů a forem prezentace by se mohlo zdát, že jediným cílem ex-

Počítačová prezentace sklídila úspěch už při vernisáži expozice.

pozice je udolat návštěvníka informacemi. Přesto doufáme, že její vyznění je jiné. Po celou dobu přípravy jsme se snažili myslet na to, že živá příroda má pro většinu lidí především rozměr estetický. Proto byl velký důraz kladen na výběr vizuálně zajímavých a krásných objektů, na kvalitu fotografií a co největší věrnost preparátů. K přírodě nesporně patří také lyrika, zasněné vnímání pocitů a nálad. Právě tak jsou laděny krátké doprovodné texty, které v expozici objevíte. Každá prezentace přírody by měla pomáhat návštěvníkům pochopit význam přírody pro jejich vlastní život. Věříme, že touto cestou může nová přírodovědná expozice v muzeu přispět k výchově lidí a tím nepřímou i k ochraně mimořádných přírodních hodnot Znojemského regionu.

- Lýdie Bravencová, Antonín Reiter -

Obnova kaplí u Popic

V neděli 16. července se u Popic uskutečnila malá slavnost žehnání kaplí, které byly obnoveny z finančních prostředků Města

Podoba jedné z kapliček před...

Znojma a Nadace pro obnovu církevních památek děkanství znojemského. První kaple u silnice byla vyzdobena motivem „Útěk do Egypta“, druhá kaple za farskou zahradou motivem „12ti letý Ježíš v chrámu“, za použití netradiční technologie vypálených keramických kachlí.

Je dobře, že si opět začínáme uvědomovat význam drobných sakrálních staveb v české krajině. Tyto objekty jsou svojí vazbou na konkrétní místo pevně vázány na krajinovou strukturu. Díky této zakotvenosti se stávají tlumočníky krajinové paměti. Jsou také příkladem obdivuhodné syntézy uměle vytvořeného díla a prosté přírody. Dávají krajině řád, estetické hodnoty i harmonické vztahy a měřítko.

Boží muka, kříže, kapličky i sochy nás již po staletí vyzývají k zastavení, tichému usednutí a připomenutí pomíjivosti věci pozemských. Tyto stavby dokáží i v dnešní moderní a konzumní době oslovit nejen člověka věřícího, ale i toho, který se považuje za ateistu. Z hlubin času k nám stále promlouvá prostá víra jejich většinou neznámého tvůrce.

Žehnání provedl za přítomnosti mnoha poutníků děkan Jindřich Bartoš, který popřál

PRO NAŠE NÁVŠTĚVNÍKY

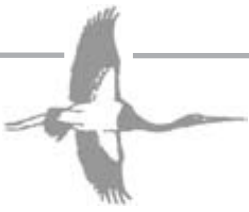

... a po rekonstrukci

nejen občanům Popic a Znojma, ale i všem turistům a cyklistům, kteří budou kaple při svém putování Národním parkem Podyjí mjet, aby u nich vždy našli klid a harmonii.

-Petr Lazárek-

Otakárci v Podyjí

Otakárci patří mezi vůbec nejnámější asi nekrásnější skupinu denních motýlů, což neplatí jen o těch stovkách tropických a subtropických druhů, ale zcela určitě i o našich družích na otakárky chudé střední Evropy. Na území České republiky žije 5 druhů, které řadíme do této čeledi s latinským jménem Papilionidae. V Podyjí se můžeme setkat hned se čtyřmi z nich a ještě ve dvacátých letech minulého století zde žil i pátý. Zkusíme si je krátce představit a podívat se kde žijí, tak aby si je každý z vás mohl v nadcházející sezóně prohlédnout i v přírodě.

Začneme tím, který se v současnosti na území národního parku již nevyskytuje. Je to první z rodu jasoňů, jasoň červenooký. Tento krásný motýl žil ve skalnatém údolí řeky Dyje zhruba do poloviny 20. let minulého století. Od té doby je však už neznámý a to na celém území České republiky s výjimkou jedné lokality u Štramberka, kam byl však uměle vysazen z bohatých populací ze Slovenska. Důvodem jejich rychlého úbytku bylo zřejmě zarůstání skalních stěn a svahů, kde žijí housenky motýlů na rozchodnících. Nejbližší místo, kde se s jasonem červenookým můžete potkat v přirozeném prostředí je kaňon Dunaie u Vachau v Rakousku.

Jeho blízký příbuzný jasoň dymnivkový patří také mezi velmi ohrožené druhy motýlů a právě Podyjí je jednou z jeho několika posledních lokalit na našem území, kde se mu zatím daří poměrně dobře. Důvodem jeho ohrožení je nedostatek vhodných biotopů, kterými jsou světlé listnaté lesy s porosty dymnivky duté, která tvoří potravu housenek. Dospělé motýly můžete zastihnout na lesních světlinách, lemech a údolních loukách, kde vyhledávají květy, na kterých sají nektar a páří se. Motýl připomíná spíše mohutného běláška s odřenými křídly, ale při bližším pohledu je zkušenějšímu pozorovateli jasné, že jde o zásutce otakárku.

Otakárek ovocný

Dalším zajímavým otakárkem je pestrkřídlec podražcový. Jeho život je, jak už jeho české jméno napovídá, spjat s podražcem křovištním, teplomilnou rostlinou lesních okrajů, luk, úhorů či ruderálů. Dospělce můžeme pozorovat v přírodě již od poloviny dubna, nejčastěji na loukách a v příkopech, kde vyhledává květy nebo osluněné živné rostliny pro kladení vajíček. Tento druh se v poslední letech šíří ze svých tradičních lokalit v pannonické nížině směrem na severozápad a tak se stal vcelku běžným motylem i ve východní polovině národního parku.

Naším nejběžnějším druhem je otakárek fenyklový. Setkat se s ním můžete téměř po celém území, nejčastěji v zahradách a na

loukách, kde se jeho housenky vyvíjejí na mrkvovitých rostlinách. Často je můžete dokonce najít i na záhonech s mrkví nebo koprem. Má dvě generace během roku. Patří mezi naše nejnámější a také nejkrásnější druhy motýlů, nápadný je zejména díky dlouhým ostruhám na zadních křídlech.

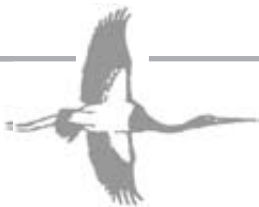
Vzácnější je u nás otakárek ovocný, který vyhledává osluněné stráně a okraje lesů, kde žijí jeho housenky na trnkách. Je o něco větší než otakárek fenyklový a jeho struhy jsou také delší, oba otakárky od sebe snadno rozeznáte podle základního zbarvení křídel, které je u o. ovocného bílé, zatímco u o. fenyklového žluté. V Podyjí můžete oba druhy pozorovat zejména na vřesovištích,

Otakárek fenyklový

Pestrokřídlec podražcový

Housenka otakárka fenyklového

Jason dymnívkový

v okolí Hradiště nebo na Šobesu. Nejčastěji poletují okolo vyvýšených osluněných míst, kde mezi sebou samci svádějí nelitostné boje, ze kterých si často odnášejí četná poškození svých křehkých křídel.

Všichni naši otakárci patří mezi zvláště chráněné a také ohrožené druhy, proto prosím při svých toulkách přírodou použijte k jejich lovu pouze fotoaparáty.

-Václav Křivan-

Noví výři v Národním parku Podyjí

V pátek 14.7.2006 byli na Králově stolci vypuštěni dva výři velcí. Jeden byl dospělý pták starý asi 6 let. Jeho život začal neslavně, od útlého věku byl držen v malém prostoru za minimální péče. Po několika letech strávených v takovýchto podmínkách se dostal do záchrané stanice pana Rostislava Jordána

na Znojenském hradě. Bylo nutno počkat, až mu dorostou obroušená velká pera, především letky, a také posoudit, jestli je tento pták schopen sám v přírodě přežít. Protože si uchoval strach z člověka a byl schopen ulovit si živou kořist, rozhodli jsme se dát mu šanci.

Ani život druhého výra nezačal šťastně.

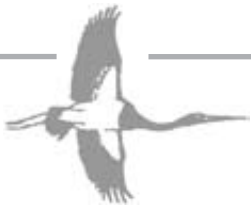
Sotva se naučil létat, byl u Jemnice sražen autem. Díky všímavým lidem se i on dostal do záchrané stanice na Znojenský hrad. Jeho zranění nebyla vážná, byl jen dezorientovaný a stresovaný. Po týdnu klidu a nevtíravé péče se dostal do správné kondice.

Oba výři se tedy vrátili do přírody. Nevíme, jestli jsou naživu, nevíme, jestli přežijí zimu. Každopádně se dostali do prostředí, kde jim alespoň ze strany člověka pronásledování nehrozí. Ale konkurence ze strany příslušníků stejného druhu je tu velká, nebudou to mít jednoduché. Držme jim palce, ať si své místo na slunci (u výrů to platí opravdu jen obrazně) obhájí.

- Vlasta Škorpíková -

Povodeň v Hardeggu

Povodně v Podyjí v posledním roce plní první stránky novin a televizních zpravodajství. Po jarní velké vodě na Dyji, která nadělala velké škody na Znojemsku a zejména na Břeclavsku, přišla další nemilá událost tohoto druhu poslední červnový týden.

Zasaženo bylo zejména území Rakouska (okolí soutoku Moravské a Rakouské Dyje), na českém území si vytrpěla nejvíce obec Podhradí nad Dyjí. Třetího povodňového stupně bylo dosaženo i ve Vranově, kde tradičně nejvíce postiženou lokalitou byla místní část Benátky na pravém břehu Dyje. Vranov však měl tentokrát štěstí, do přelítí hráze Vranovské přehrady zbývalo asi 20 cm...

Tak, jak povodeň na Dyji v červnu rychle přišla, tak i poměrně rychle zmizela (alespoň mimo pozornost sdělovacích prostředků). Málokdo proto ví, že nejhorší řádění vody bylo zaznamenáno v rakouském Hardeggu a že za toto řádění není zodpovědná Dyje, ale daleko kratší a daleko méně významnější říčka Fugnitz.

Fugnitz je nejdelším a nejvýznamnějším přítokem Dyje na území Národního parku Podyjí – Thayatal. Stojíte-li na Hardeggské

vyhlídce a prohlížíte si městečko Hardegg, vidíte Fugnitz jako poměrně nenápadný, po většinu roku značně zakalený potok ústící do Dyje přímo naproti vám. Právě odlišná barva vody v říčce (oproti relativně čisté Dyji) napovídá, že v povodí Fugnitz zdaleka není vše v pořádku. Fugnitz je dlouhá od pramene k ústí přibližně 25 km a protéká s výjimkou posledních 4 km výhradně zemědělskou, poměrně intenzivně využívanou krajinou, kde sebemenší dešťové srážky mají za následek okamžité zvýšení hladiny a intenzivní odnos půdního pokryvu. Horší situace pak mohou nastat u srážek intenzivních.

A právě k takové situaci došlo v noci z 28. na 29. června 2006. Podle sdělení starosty obce Hardegg pana Norberta Kellnera napadlo v okolí Riegersburgu a jižně odsud (v pramenné oblasti Fugnitz) v průběhu 2,5 hodiny okolo 200 mm srážek. Tento mimořádně intenzivní déšť (představuje cca jednu třetinu ročního úhrnu srážek v této oblasti) nemohl za sebou nechat nic dobrého. Ještě v noci se vzvedla v krátkém povodí Fugnitz velmi prudká povodňová vlna znásobená pak účinkem protržení hráze jednoho z rybníků.

Utopené auto 2 týdny po povodni

Nejhorší následky této vlny byly pochopitelně zaznamenány při ústí Fugnitz do Dyje, tedy v samotném Hardeggu.

Přecházíte-li po můstku přes Fugnitz 100 metrů před jejím ústím do Dyje těžko chápete, jak tento malý tok, dokázal napáchat takové škody (odhadem cca 25 mil. EUR pouze v Hardeggu). Stěží můžete uvěřit, že v ní plavalo 8 aut, z nichž jedno doplavalo až nad první jez v samotné Dyji. Během půl hodiny údajně nastoupala voda do přízemních prostor domů vedle řeky až do výše jednoho metru a za další hodinu a půl už byla zase z domů pryč.

Zkáza v Hardeggu trvala jen několik hodin a nikoho nepřipravila o život. Napáchala velké materiální škody, stopy po povodni jsou s odstupem 2 měsíců stále patrné. I když příští jaro budou tyto stopy pravděpodobně trvale zahlazeny, je potřebné mít stále na paměti, že i drobné toky se mohou velmi rychle a nemile vymknout kontrole a podle toho přizpůsobit hospodaření v krajině a hospodařit zde s maximální odpovědností.

-Jan Kos-

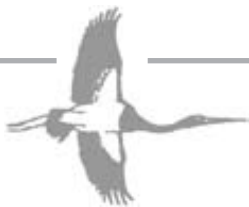
Rozvodněná říčka Fugnitz...

...a spoušť, kterou po sobě zanechala

Výzvednutí auta z řeky Dyje probíhalo v režii hasičů z Hardeggu

Chráněná krajinná oblast Slavkovský les

Pro obyvatele Znojemské regionu je Slavkovský les nejbližší a pravděpodobně i nejméně známou chráněnou krajinnou oblastí. Leží v západních Čechách v trojúhelníku, ohraničeném městy Karlovy Vary, Mariánské Lázně a Kynšperk nad Ohří. Byla vyhlášena v roce 1974 na ploše přibližně 610 km².

Čím je toto území, které má ve znaku žlutý květ arniky horské tak zajímavé? Dá se říci, že úplně vším. Od jedinečných geologických a hydrologických poměrů přes vzácnou flóru až po zajímavou historii, neboť dávná i poměrně nedávná činnost člověka vryla tomuto území nesmazatelné stopy.

Geologické podloží chráněné oblasti je tvořeno téměř výhradně krystalinikem. V severní, západní a centrální části se jedná o horniny blízké žule, na zbytku území převládají předprvohorní krystalické břidlice, zejména ruly a amfibolity. Zajímavostí centrální části území je mohutný pruh hadců, největší těleso tohoto druhu v České republice. Pestrost geologických poměrů je umocněna i přítomností mladotřetihorních vulkanitů (především čedičů) na severovýchodním okraji území. Mladá sopečná činnost je na většině území patrná, o přítomnosti těchto jevů svědčí celá řada minerálních pramenů a četné výrony plynů (tzv. mofet) především v okolí Mariánských Lázní.

Pro reliéf oblasti je typická rozsáhlá náhorní plošina, ostře zlomově ohraničená především na jihozápad a severozápad oproti okolním sníženinám. Z této náhorní plošiny poměrně nenápadně vystupují nejvyšší kopce (např. Lesný nebo Lysina, oba s nadmořskou výškou okolo 980 m). Daleko větší výškové rozdíly jsou způsobeny zařiznutím řek Ohře a především Teplé, které zde tvoří hluboká a geomorfologicky velmi zajímavá údolí, místy až kaňonovitěho charakteru. V těchto údolích najdeme pak nejkrásnější skalní útvary oblasti (např. žulové Svatošské skály v údolí Ohře mezi Loktem a Karlovými Vary).

Lesnatost celé oblasti, pro kterou je typic-

Rožec kuříčkolistý - největší klenot flóry Slavkovského lesa

ká velmi malá hustota osídlení, je překvapivě nízká, dosahuje okolo 53 %. V lesích bohužel převládají smrkové monokultury, naopak přirozené bučiny, jedlobučiny či horské smrčiny se uchovaly pouze ve fragmentech. Botanicky zajímavé jsou reliktní borové lesy, které se vyskytují na mělkých půdách centrálního hadcového tělesa. Vzácná flóra oblasti (např. sleziník hadcový, sleziník klamný, vřesovec pleťový nebo zimozrázek nízký) je vázána právě výhradně na hadcové podloží, stejně jako významný endemit zdejší flóry rožec kuříčkolistý – nenápadná nízká bylina obsazující skalnaté bezlesé partie v centrální části Slavkovského lesa.

Velmi významné jsou mokřady Slavkovského lesa. Na území chráněné krajinné oblasti je registrováno více jak 1200 drobných i větších rašelinišť, vytvářející obrovský vodní rezervoar, který příznivě ovlivňuje vodní režim širokého okolí a má velký význam pro světově známé západočeské lázně (zejména Karlovy Vary, Mariánské Lázně či Lázně Kynžvart). Mokřady Slavkovského lesa hostí samozřejmě i specifickou vlhkomilnou vegetaci s celou řadou chráněných a ohrožených druhů rostlin České republiky.

Území je zajímavé z více důvodů i po stránce zoologické. I díky malému osídlení se zde můžeme setkat s celou řadou nápadných či méně nápadných živočichů (čáp černý, sysel obecný, tetřev obecný, tetřev hlušec). Skalnatá stanoviště i stará hornická díla jsou

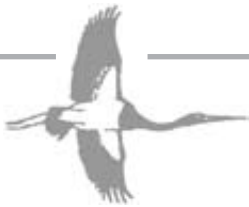
velmi významná pro přežívání četných druhů netopýrů.

Slavkovský les je územím, jehož osídlení prošlo v historii mnoha zajímavými obraty. Přítomnost stříbra i barevných kovů zapříčinila středověkou těžbu v několika těžebních revírech (zejména v okolí Horního Slavkova), která s velkými obměnami přetrvávala až do nedávných dob, kdy byla definitivně zrušena nechvalně známá těžba rud uranových. Kdysi poměrně zalidněné území bylo po roce 1945 vylidněno, zřízen zde byl vojenský újezd, ten byl však po roce 1950 přestěhován do Doupovských hor a na pláních Slavkovského lesa byla prováděna extenzivní zemědělská výroba. Po roce 1990 byla i tato výroba utlumena, území se však naopak pomalu začínalo zalidňovat. Bohužel vkus některých stavebníků, kteří zde investují nemalé prostředky do výstavby domů, se někdy neslučuje s posláním i krajinnými hodnotami území.

Slavkovský les je určitě územím, které stojí za návštěvu. Je protkáno celou řadou turistických a cyklistických tras, také v zimě jsou zde velmi dobré podmínky pro běžečskou turistiku. Pro vodáky je řeka Ohře jednou z nejdělejších řek se spoustou krásných zákoutí a tábořišť. Přítomnost blízkých lázeňských měst a významných západočeských památek (město Cheb, klášter v Teplé či hrad v Bečově) pak ze Slavkovského lesa dělá velmi atraktivní cíl alespoň pro týdenní dovolenou.

- Jan Kos -

Konference „15 let Národního parku Podyjí – výzkum a ochrana“

V Podyjském listí 2/2005 jsme vás již informovali o připravované odborné konferenci o Podyjí. Tato konference má být pořádána na základě doporučení Rady Národního parku Podyjí, která došla k tomuto závěru na svém zasedání již ve dnech 5. – 6.4.2005.

Konference se uskuteční u příležitosti 15. výročí založení Národního parku Podyjí a bude obdobou akce, která se konala v roce 2001 u příležitosti 10. výročí založení národního parku. Zde zaznělo více jak 40 odborných referátů, které byly pak i publikovány ve sborníku *Thayensia* č.4, jejím vyvrcholením bylo předání tehdy nově rekonstruované Felicitiny studánky veřejnosti a terénní exkurze do okolí Vranova nad Dyjí.

Letošní odborná konference s názvem 15 let NP Podyjí – výzkum a ochrana se bude konat ve dnech od 1.11. do 3.11.2006 v budově Louckého kláštera ve Znojmě, který poskytne možnost jednání v klidném prostředí mimo hluk centra města. První dva dny budou konferenčními a třetí den je

připravena pro účastníky exkurze na území Národního parku Thayatal. Tato exkurze je záměrně orientována na rakouskou stranu, neboť toto území ještě není tolik známé a probádané odborníky.

Těžiště setkání odborníků bude v prvních dvou konferenčních dnech, kdy bude více jak 40 přihlášených referátů předneseno ve 13 blocích. Rozdělení příspěvků proběhlo do následujících bloků: 1. Geologie a geomorfologie, 2. Flora a vegetace, 3. Bezobratlí, 4. Bezobratlí – brouci, 5. – 6. Monitoring, 7. Management – lesní společenstva, 8. Management – nelesní společenstva, 9. Referáty z NP Thayatal, 10. – 11. Lidé a společnost v NP, 12. Archeologie v Podyjí, 13. Diskusní příspěvky. Je patrné, že záběr je široký, tudíž každý z účastníků konference zde jistě uslyší spousty poutavých závěrů z výzkumů jejich kolegů ze zcela jiných vědních oborů.

Pro organizátory konference je veliký zájem o konferenci překvapením a i proto zvažují poněkud nepopulární krok – zkrácení vymezeného času na přednes referátu z původních 15 minut na 10. Tento krok

se může setkat s určitou nelibostí autorů referátů, neboť je velice těžké shrnout jejich výzkumy a pozorování několika let do pouhých 10 minut. Tento krok se však jeví jako nevyhnutelný, neboť je zapotřebí dát možnost všem přihlášeným na přednes jejich referátů. Záběr vědeckých výzkumů je natolik široký, že se nedá vyzdvihnout jedno téma před druhým.

I když je konference pořádána k výroční národního parku na české straně Dyje, k účasti byla vyzvána samozřejmě i rakouská strana. Jeden z bloků referátů bude tedy věnován výhradně výzkumům v Národním parku Thayatal.

Výsledky setkání odborníků budou následně shrnuty do vědeckého sborníku *Thayensia*, který bude vydán v roce 2007. Výsledky z těchto výzkumů a jejich praktické závěry budou důležitým stavebním kamenem ve vlastním obhospodařování tohoto cenného chráněného území. Neboť zajištění managementu parku je možné jen na základě odborných vědeckých podkladů.

- Petra Formanová -

PŘIPRAVILI JSME PRO VÁS

Kalendář vycházek pro veřejnost

Září

9.9. sobota – Opevnění státní hranice 1938 – 1989

Vedoucí: Martin Černý, Jan Lakosil

Sraz: 9,00 Podmolí u památníku obětem světových válek

Trasa: Podmolí a jeho okolí cca 9 km náročným terémem s ukončením do 15 h

Doporučené vybavení: dobrá terénní obuv, jídlo a pití na celý den, svítilna

Zaměření: Prohlídka objektů lehkého opevnění s odborným výkladem a možnost nahlédnutí do dobových fotografií zdejších opevnění

Poznámka: Nutná předchozí přihláška do 31.8.2006 u Petry Formanové (tel. 515 282 257, e-mail: formanova@nppodyji.cz). Exkurze bude organizována max. pro 40 osob, po naplnění tohoto stavu budou další zájemci odmítnuti

23.9. sobota – Na kole po geologických zajímavostech Podyjí

Vedoucí: Jaroslav Šmerda - Jihomoravské muzeum ve Znojmě

Sraz: 9,00 Hradiště, autobusová zastávka

Trasa: Na trase exkurze vedoucí nejdříve po silnici z Hradiště do Mašovic a Podmolí bude několik zastávek věnovaných vývoji krajiny. Další část exkurze povede labirintem lesních stezek k nenápadným výchozům, opuštěným

lůmkům a na místa s pěknými vyhlídkami do kaňonu Dyje. 30 km středně náročným terémem. Předpokládané ukončení exkurze cca ve 13 h na Příčkách u Podmolí.

Doporučené vybavení: kolo v dobrém technickém stavu, dalekohled, dobrá svačina a turistická mapa.

Zaměření: geologické zajímavosti mezi Mašovicemi a Novým Hrádkem

Říjen

7.10. sobota – Putování po středověkých tvrzích a kostelech Znojemska

Vedoucí: Zdeněk Čížmář – Ústav archeologické památkové péče, Jiří Kacel – Gymnázium a Střední odborná škola pedagogická Znojmo

Sraz: 9,00 Znojmo, parkoviště u Zimního stadionu

Trasa: bude upřesněna do 31.8.2006

Doporučené vybavení: terénní obuv, jídlo na celý den

Poznámka: Nutná předchozí přihláška do 1.10.2006 u Petry Formanové (tel. 515 282 257, e-mail: formanova@nppodyji.cz)

Vstupné: 100,- (zahnuje úhradu dopravy autobusem)

Zaměření: návštěva zaniklých osad a tvrzí v okolí Znojma

Upozornění: při nedostatečném počtu účastníků může být exkurze zrušena

21.10. sobota – Podzemním lesem

Vedoucí: Jaroslav Ponikelský - Správa NP Podyjí

Sraz: 9,00 – Podmolí, u rybníka

Trasa: Podmolí – Nivky – Lipina – Hajský potok – Podmolí, cca 10 km středně náročným terémem s návratem do 14 h

Doporučené vybavení: terénní obuv, svačina

Zaměření: zajímavosti v podzemním lese, hospodaření v různých zónách NP Podyjí

Podyjské listí – Zpravodaj Správy Národního parku Podyjí, ročník 7., č.3/2006 ° **Vydává:** Správa Národního parku Podyjí, Na Vyhlídce 5, 669 01 Znojmo ° **Redakce:** Jan Kos ° **Spolupráce:** Lýdie Bravencová, Petra Formanová, Martin Kouřil, Václav Křivan, Petr Lazárek, Vlasta Škorpíková, ° **Fotografie:** Lýdie Bravencová, Jaroslav Frečer, Jan Kos, Martina Kosová, Václav Křivan, Petr Lazárek, Vlasta Škorpíková, Alena Vysočanová ° **Grafická úprava a sazba:** SCHNEIDER CZ graphic&design, s.r.o., e-mail: info@grafickadilna.com ° **Tisk:** Tiskárna Kuchařovice ° **Náklad:** 700 výtisků ° **Vyšlo:** září 2006 ° Vytisťeno na 100% recyklovaném papíru. Neprodejné

Canon

Canon CZ, s. r. o.
generální partner
národních parků České republiky